

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

22. De Clericis Peregrinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

ubi hanc sententiam communiorem asserit, Probatque ex *c. un. h. t. in 6.* & ex Trident. *sess. 23. de Reform. c. 17.* Neque obstat *d. c. 2.* argumentum enim inde petiunt à contratio senti, ut liceat Episcopis dispensare circa Minores, satis infirmatur ex aliis prohibitionibus generalibus & tempore posterioribus. Opposita tamen sententia probabilitatem suam habet vel ex numero Authorum, qui eam tuerentur. è quibus est *D. Thom. in 4. d. 24. q. 3. a. 3. Sylvest. V. Bigamia q. 7.* & alii.

Dico III. In bigamia similitudinaria, si pure talis sit, & interpretativam admixtam non habeat, etiam Episcopus saltem post peractam poenitentiam dispensare potest, tam quo ad exercitium susceptorum, quam quo ad receptionem Ordinum quoque majorum. *c. 4. de Clericis conjug. c. 1. Qui Clerici vel voverunt &c.* Ubi generaliter Episcopis datur facultas dispensandi cum Clericis, qui matrimonium contraxerunt. Quam non limitat *c. 2. Eod.* ubi ista licentia concedi videtur tantum in casu, quo reus monasterium ingreditur; ibi namque agitur de pœna particulari Subdiaconi illius, qui ordinatus non sponte convertitur, sed cogitur abjurare eam, quam duxit, & tenet *ibid.* Gloss. & Panorm.

Dico IV. In Bigamia similitudinaria cum suis Regularibus possunt quoque dispensare Superiores Regulares, Generales, Provinciales, Abbates, alique habentes jurisdictionem quasi Episcopalem. Aliis verò Prælati Regularium, licet Mendicantium, talis potestas data non reperitur, ut jure communi dicendum sit, non competere, nec ordinaria eorum privilegia hujusmodi potestatem concedere. *Zoël. h. t. n. 20.*

Tertius Effectus bigamiæ est, quòd Clericum bigamum exuat omni privilegio clericali. *c. un. h. t. in 6.* ibi: *bigamos omni privilegio clericali declaramus esse nudatos, & coërcitioni fori secularis addictos consuetudine con-*

trariâ non obstante. Ipsis quoque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem. Notat verò Glossa *ibidem* sub hac constitutione solum comprehendi Clericos sæculares in Minoribus constitutos: nam Regulares, & qui sunt in Sacris, licet ob contractam bigamiam suspendantur ab Ordinum executione, non tamen perdunt privilegia Canonis & Fori.

TITULUS XXII. De Clericis Peregrinis.

SUMMARI A.

1. Quid sint literæ dimissoriales?
2. Usque 8. Quis dare eas possit?
8. 9. A quo, & quos Ordines vi dimissorialium recipere liceat?
10. Quenam literæ dimissoriae continere debeant?
11. Episcopus alienus non potest cum dimisso dispensare in interstitiis.
12. Non expirant morte dantis.

Restat, ut dicamus de literis dimissorialibus, sine quibus Clerici peregrini, & extranei, qui non sunt de Diœcesi, sive jurisdictioni Episcopi ordinantis subiecti, ordinari prohibentur. *c. 2. & 3. dist. 98. c. 2. h. t. Trident. sess. 23. de Reform. c. 16. & Nos supra in tit. II. à n. 20.*

§. I.

Definiuntur literæ dimissoriales, seu ut alii vocant, reverendæ, quòd sint licentia scripta, vigore cujus ordinandus licentiatur, ut ab Episcopo alieno possit ordinari.

§. II.

Causa efficiens literarum dimissorialium est is qui eas concedit. Potest autem concedere I. S. Pontifex, & quidem omnibus Christianis per *c. 1. de Temporib. Ordin. in 6.* ibi: *nisi a nobis specialem licentiam habeat.* quia est generalis Episcopus totius mundi *c. cuncta per mundum 17. causâ 9. q. 3.*

- 3 II. Literas dimissorias dare potest Episcopus proprius, sive sit originis, sive domicilii, sive beneficii, dummodò sit electus & confirmatus, quamvis non consecratus *c. cum nullus 3. de Tempor. Ordin. in 6. Azor. Instit. Mor. p. 2. lib. 3. c. 49. q. 2.* Episcopi verò Superior, seu Archi-Episcopus jure metropolitano subditos Episcopi suffraganei dimittere nequit, qui nec ordines eis conferre potest. Valleng. ad *Tit. de Temporib. Ord. §. 4. n. 3.* cum communi.
- 4 III. Literas dimissorias dare potest Officialis, seu Vicarius generalis Episcopi, sed tunc solum, si vel habeat speciale mandatum, aut Episcopus in remotis extra Provinciam, saltem per duas diætas commoretur. *d. c. cum nullus.* & ibi Interpp. Monet tamen Piasecius in *praxi Episcop. p. 1. c. 1. n. 10.* non esse factis tutum, ut Vicarius absente Episcopo sine mandato speciali dimissorias concedat. Sed in hoc spectanda est consuetudo Diocesis, & quæ sit censenda voluntas Episcopi absentis.
- 5 IV. Has literas concedere potest Capitulum, vel ejus Vicarius sede vacante, & quidem jure communi absolute, ac in omni casu. *d. c. cum nullus.* De jure verò Trident. non nisi duobus casibus. *Primus* est, quando Episcopatus vocavit per annum integrum. *Secundus*, si quis est arctatus ratione beneficii vel recepti, vel recipiendi, quod certum ordinem requirit, ita ut illud perderet, nisi tunc temporis ad Ordinem requisitum promoveretur. Trident. *sess. 7. de Reform. c. 10.* Pirrhing ad *tit. de Temporib. Ordin. n. 58.* Cæterum in illo casu, quo Capitulum vel Vicarius literas dimissorias dare potest, etiam in interstitiis dispensare posse, notat Piasec. *d. c. 1. n. 49.* cum enim tunc possit absolute dare licentiam ordines ab alieno Episcopo recipiendi. cur non etiam justa de causa citius recipiendi?

V. Abbates quoque & alii Prælati Regularis dimissoriales dare possunt, sed suis tantum Regularibus, & ad Episcopum Diocesenum, hoc est, ejus Diocesis, in qua situm est Monasterium; nisi hic, aut non sit Ordines collaturus, aut absens, vel mortuus, tunc enim ad quemcunque Episcopum communionem cum S. Sede Apostol. habentem dimittere possunt, non requisito Vicario vel Capitulo Diocesano. Ita Clementem VIII. 15. Martii Anno 1596 constituisse, & de ejusdem mandato S. Cardinalium Congregationem ad Trident. *super sess. 23. c. 10.* declarasse, refert Tambur. *de Jure Abbat. tom. 2. disp. 2. q. 25. n. 3.* & Barb. *J. E. l. Lib. 1. c. 23. n. 64.*

Existimo verò hanc constitutionem & declarationem, etsi generaliter de Prælatibus Regularibus loquantur, de Prælatibus exemptis intelligendas non esse, vel certè quò ad eorum usu non ubique esse receptas: passim enim videas Abbates exemptos suis Religiosis dare dimissorias ad quoscunque Episcopos. Neque adversatur Trident. cum enim *sess. 23. de Reform. c. 10.* tantum prohibeat, ne Abbates exempti sæcularibus suis subditis ad alium Episcopum dimissorias concedant, & contrario rectè inferri videtur, quòd subditis Regularibus concedere possint. P. Engel ad *Tit. de Temporib. ordin. n. 33.* Imò P. Pirrhing *h. t. n. 56.* docet Prælatos exemptos qui territorium distinctum exemptum habent, in eoque jurisdictionem quasi Episcopalem obtinent excluso Episcopo, literas dimissorias dare posse suis subditis etiam sæcularibus ad Episcopum alterius Diocesis: quia Trident. *l. c.* id solum vetat Abbatibus exemptis, non verò Abbatibus jurisdictione quasi Episcopali præditis, quæ quæ sunt diversa; præsertim cum illi comparentur Episcopis, quo ad illa, quæ sunt jurisdictionis.

§. III.

8 *Objectum*, seu *materia* literarum dimissorialium est, quam continent, licentia Ordines ab alieno Episcopo recipiendi. Datur autem aliquando licentia generalis, subinde specialis. Generalis, ut quis possit ordinari à quo vis Antistite Catholico, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ, & liberam executionem sui officii habente. *c. veniens 19. de Prescript.* Specialis, veluti quòd quis ordinari possit à tali vel tali Episcopo: & tum nequit ab alio ordinari, quam ab expresso: quia unius expressio est alterius exclusio. arg. *c. nonne 5. de Presumpt.* Ideoque si Episcopus in literis dimissoriis nominatus, impeditus nequeat conferre Ordines, curèque in sua diocesi per alium Episcopum eos conferri, talis non poterit ordinare, nisi personas subjectas illi Episcopo, de cuius licentia, & in cuius diocesi sit ordinatio; alioquin pœna suspensionis incurritur. Bonacina *de Censuris disp. 3. q. 1. puncto 11.* Atque ita *c. 5. sess. 6. Tridentini*; ne repugnet *c. 11. sess. 7.* accipit Zerola *1. p. prax. Episc. in 5. dimissoria in resp. ad 5.*

9 Planè licentia hæc stricti juris est; quapropter si detur ad minores, vel absolutè, seu simpliciter ad Ordines recipiendos, juxta communem restringitur ad Minores arg. *c. 1. de Temporibus ordin.* Quòd ipsum hodiernus stylus comprobatur, quò in dimissoriis nominatim exprimi solet, facultatem concedi, ut dimissus tam ad quatuor minores, quam reliquos majores sacros Ordines, etiam Presbyteratus promoveri, ac ordinari possit; quòd sanè supervacaneum esset, si indefinita concessio universali æquipolleret. Attamen si constituto in Minoribus hoc sciens Ordinatus dimissorias concederet ne nihil operentur, ad Ordines majores trahendas opinor arg. *c. si Papa de Privilegiis in 6.* & si Ordinem superiorem expresserit, inferiorem inclusisse videtur, eum inferiori virtute insit superiori.

§. IV.

Forma literarum dimissorialium stat in legitima earundem concessione, quæ de jure tribus requisitis absolvitur.

Primum est; ut in ipsis literis inferatur causa, ob quam Episcopus proprius ordinandum dimittit *c. 1. ibi Glossa de Temporibus ordin. in 6. Trident. sess. 7. de Reformat. c. 11.* quam pluribus in locis receptum sit, ut nulla causa exprimatur. Rebuff. *in Pract. Benefic. de literis dimiss. n. 18.*

Secundum, ut addatur commendatio, seu testimonium de natalibus, ætate, moribus & scientia ordinandi: nec enim dimitti debet nisi examinatus & approbatus. *Trident. sess. 23. de Reformat. c. 3.* Quòd si tamen, qui petit dimissorias, absens sit, usus obtinuit, ut examen committatur Episcopo ordinanti.

Tertium requisitum est, ne Episcopi vel eorum Ministri pro literis dimissoriis, vel pro sigillo, aut alia quacunque de causa, vel quocunque prætextu aliquid etiam sponte oblatum accipiant; exceptis Notariis: qui si salarium constitutum non habeant, licitè possunt accipere decimam partem unius aurei *Trident. sess. 21. de Reformat. c. 1.* Verùm severam hanc constitutionem in Germania receptam non esse, in propatulo est, dum pro hujusmodi literis in aliquibus diocesis dimidiis, in aliis propè integer aureus, seu ducatus non solum accipitur, sed petitur quoque: ut proinde sit in conscientia excusati, imprimis & maximè dantes, qui communiter aliter impetrare nequeunt; tum etiam ipsi accipientes, si, ut fieri potest, & solet, nitantur vero jure. *Vid. Less. de Just. c. 23. dub. 10.*

§. V.

Finis harum literarum est facere fidem de data licentia ordinandi peregrinum, seu extraneum. Siquidem licet Episcopus proprius

R 2

hanc

hanc licentiam etiam oretenus dare possit, quia Trident. solum requirit consensum proprii Episcopi, ad maiorem tamen fidem dari solet per literas patentes.

§. IV.

II. *Effectus* est, quod licentiam tribuat Ordines ab alieno Episcopo recipiendi, servatis tamen interstitiis: dum namque dimissoria conceduntur, non eò ipso mox censetur dispensatum super interstitiis, cum non sint inter se necessariò connexa, nisi hujus quoque dispensationis, ut solet mentio fiat, vel aliunde sufficienter præsumi possit. Neque ille Episcopus, ad quem dimissoria diriguntur super interstitiis, cum tali ordinando dispensare potest sine proprii Episcopi consensu, eò quod proprius subditus non sit, in quem solummodò exercetur dispensatio, & alii actus jurisdictionis. S. Congregatio Tridentini teste Piafocio *in praxi Episcop. p. I. c. I. n. II.* Verumtamen si dimissus laboret aliquò impedimentò dispensabili per Episcopum, posset in eo dispensare ille, ad quem dimittitur, esto illi non sit facta specialis permissio: etenim concessa ordinandi potestate, illa quoque concessa videntur, sine quibus non potest ordinatio expediri. arg. c. *præterea de Officio deleg.* Gobat *in Theol. experiment. tr. 8. casu 14. n. 575.* ubi: n. 576. addit, Ordinatori hanc dispensandi potestatem competere, etsi dimissoria contineant hanc clausulam: *si tamen aliàs nullum tibi obisset impedimentum canonicum.*

12. Caterùm literæ dimissoriales durant, donec expressè revocentur à concedente, vel ejus successore; neque expirant solâ morte, aut depositione concedentis: non enim se habent instar mandati (quod morte mandantis re integrâ extinguitur. *l. mandatum. C. Mandati*) sed instar privilegii & gratiæ, cum respiciant præcipuè favorem illius, cui conceduntur: gratia verò perpetua est, nec cessat obitu concedentis. per *l. 2. C. de Di-*

versis Rescript. Azor. Instit. Moral. p. 2. lib. 3. c. 49. q. 5.

§. VII.

Porro *h. t.* non solum peregrini absque litteris dimissoriis ab ordinatione submoventur, verùm etiam, & specialiter cavetur, ne Clerici peregrini, aut ignoti, de quorum scilicet vita, & ordinatione non constat, publicè celebrare, vel in Ordinibus ministrare permittantur, nisi privatim, & secretò, donec formata, id est, testimoniales, seu commendaticias literas à proprio Episcopo signatas exhibeant, vel testes idonei deponant de illorum statu & conversatione. c. 2. & 3. *h. t.* Trident. *sess. 23. de Reform. c. 16.* Ratio est: quia Ecclesia similes pro suspectis habet, quasi essent fugitivi, criminosi, suspensi, vel non legitimi ordinati. c. 1. *dist. 73. c. 3. & 4. dist. 98. & c. 1. de Temporib. ordin. in 6.* Quæ tamen suspicio vel præsumptio cessat, si quis justas causas demonstrare valeat, ob quas formata producere nequeat, v. g. amissa ob injurias belli; consequenter in tali casu eidem juranti, se ritè ordinatum, omninò credendum videtur, & publicum quoque exercitium concedendum, si aliàs nullæ obissent conjecturæ in contrarium, eò quod hic de nullius præjudicio agatur, neque fides jurantis in similibus circumstantiis suspecta esse possit, sicut illius, qui formata facillè acquirere potuisset, & causam excusantem non habet, de quo solummodò intelligendum est c. 2. *h. t.* dum præter juramentum alias probationes exigit. P. Engel *h. t. n. 2.*

TITULUS XXIII.

De Officio Archi-Diaconi.

SUMMARIUM.

1. Archi-Diaconus quis dicatur?
2. 3. 4. Officium & munus ejus in quibus consistat?